

Diccionari de l'activitat parlamentària

Introducció

El *Diccionari de l'activitat parlamentària* és el resultat d'un treball conjunt entre el Parlament de Catalunya, el Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència i el Centre de Terminologia TERMCAT, organisme adscrit al Departament de Cultura.

La llavor del projecte és un glossari de l'activitat parlamentària del Govern que l'Àrea d'Afers Parlamentaris Interdepartamentals de la Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament va elaborar el 2012, en la desena legislatura del Parlament de Catalunya. Posteriorment, el 2018, a l'inici de la dotzena legislatura, es va començar a treballar en un nou document més complet que abracés les relacions institucionals de l'àmbit parlamentari i amb la voluntat divulgativa com a clau de volta.

El projecte va prendre forma quan s'hi va sumar el Parlament de Catalunya, que va aportar el seu glossari i expertesa en la matèria, i el TERMCAT, especialitzat en el treball terminològic. I el compromís es va segellar amb un conveni de col·laboració entre les tres institucions, signat el novembre de 2019 en un acte institucional al Parlament.

Després d'un laboriós treball d'equip, el resultat és una obra que neix amb vocació d'esdevenir una eina terminològica de referència. L'objectiu és doblement ambiciós, afavorir l'ús correcte del llenguatge especialitzat i, alhora, divulgar el treball de la cambra catalana. En altres paraules, difondre el llenguatge parlamentari i acostar el Parlament a la ciutadania, sobretot perquè avui el seu treball és més present en l'actualitat política i el seu lèxic s'ha estès a la nostra vida quotidiana.

1. Antecedents i contingut del diccionari

El Parlament de Catalunya actual es va restablir el 1980, amb l'aprovació de l'Estatut d'autonomia el 1979 i la recuperació de la Generalitat i les institucions d'autogovern, després del llarg període de la dictadura franquista.

En aquell moment, per a anomenar els conceptes i les figures pròpies d'un parlament amb potestat legislativa com és el Parlament de Catalunya, es va recórrer a les denominacions que ja es feien servir al Parlament català de la Segona República, també dit "Parlament restaurat"; per exemple, *dictamen de la comissió*, *Diputació Permanent*, *diputat*, *immunitat parlamentària*, *iniciativa legislativa*, *legislatura*, *interpel·lació*, *lletrat*, *Mesa del Parlament*, *Ple del Parlament*, *projecte de llei* o *proposició de llei*. També es van recuperar els termes propis de les institucions d'autogovern, com ara *avantprojecte de llei*, *Comissió Jurídica Assessora*, *conseller del Govern*, *conseller primer* i *president de la Generalitat*, entre d'altres.

Com que el Parlament actual ocupa el mateix palau en què es va establir el Parlament de la Segona República, també es van recuperar les antigues denominacions relatives a l'edifici, com ara *Saló de Sessions*, la sala on tenen lloc les sessions del Ple del Parlament, i *hemicicle*, la graderia en forma de semicercle, on seuen els membres del Govern i del Parlament; *escó*, que designa el seient que hi ocupa cada membre parlamentari; *banc del Govern*, per als seients que ocupen el president de la Generalitat i els consellers; *faristol*, des d'on parlen els oradors parlamentaris; les *llotges*, per als convidats a les sessions plenàries, o les *sales de passos perduts*, els passadissos a banda i banda del Saló de Sessions, anomenats així en al·lusió a les passejades que hi fan els membres del Parlament i que sovint serveixen per a arribar a acords, per exemple, abans d'una votació.

Al llarg dels anys, i amb els successius canvis legislatius o reformes del Reglament del Parlament – la darrera és del 2018, als efectes d'aquest diccionari –, alguns dels termes tradicionals de l'antic Parlament restaurat han perdut validesa o s'han substituït per d'altres, com és el cas del nom de l'alt càrrec *oficial major*, que designava el funcionari que dirigeix l'Administració parlamentària, lletrat del Parlament, i que amb la reforma del 2000 va passar a denominar-se *secretari general*, més d'acord amb els termes que fan servir altres parlaments europeus. Un altre terme heretat del Parlament republicà va ser *proposició no de llei*, que amb la reforma del Reglament del 2005 va passar a denominar-se *proposta de resolució*, text d'impuls al Govern, per una qüestió de precisió i per a evitar l'ambigüitat i el paral·lelisme amb la *proposició de llei*, tot un altre tipus de text, que es tramita pel procediment legislatiu.

Igualment han aparegut termes nous amb la irrupció de nous conceptes, alguns dels quals derivats de l'aplicació del principi de transparència de les institucions públiques i de la participació ciutadana en els òrgans polítics de decisió. Per exemple, ara tenim *dret d'accés a la informació pública*, *grup d'interès*, *iniciativa legislativa popular*, *Parlament Obert* o *Registre d'interessos dels diputats*. També s'han reconegut o s'han creat tràmits, figures, procediments i eines parlamentàries, com ara *Canal Parlament*, *cap de l'oposició*, *lletrat major*, *Mesa Ampliada*, *subcomissió*, *subgrup parlamentari*, *tràmit d'audiència*, *votació electrònica* i *votació telemàtica*, entre d'altres.

Aquest *Diccionari de l'activitat parlamentària* incorpora, així, les denominacions usuals de les figures, dels procediments i dels òrgans parlamentaris, i d'alguns serveis, càrrecs i personal de l'Administració parlamentària. També recull les denominacions de figures, càrrecs i òrgans del Govern de la Generalitat i d'altres institucions i organismes que es relacionen amb el Parlament. Els termes d'aquests conceptes són els que estableixen i defineixen les normes vigents que regulen el funcionament del Parlament, de la Generalitat de Catalunya i de totes les institucions d'autogovern, des del seu restabliment fins ara.

Així mateix, el Diccionari inclou altres termes especialitzats, com ara les diferents parts d'una llei: *preàmbul*, *capítol*, *disposició addicional*, *disposició derogatòria*, *disposició final*, *disposició transitòria*, *títol* o *títol d'una llei*, o bé tipus de lleis específiques, com ara *codi*, *lleï de bases*, *lleï de mesures*, *lleï de modificació* o *lleï de pressupostos*.

També es poden trobar en aquest diccionari denominacions o termes usuals que són propis de la pràctica parlamentària, com ara *lleï òmnibus*, *esmena viva* o *ple escombra*, i també alguns altres termes que provenen del llenguatge polític i del llenguatge periodístic, com ara *filibusterisme* o *transfuguisme*.

2. Estructura del diccionari

2.1 Macroestructura

El *Diccionari de l'activitat parlamentària* conté un total de 493 denominacions catalanes, que designen 422 conceptes classificats temàticament d'acord amb l'arbre de camp, i s'estructura en set apartats:

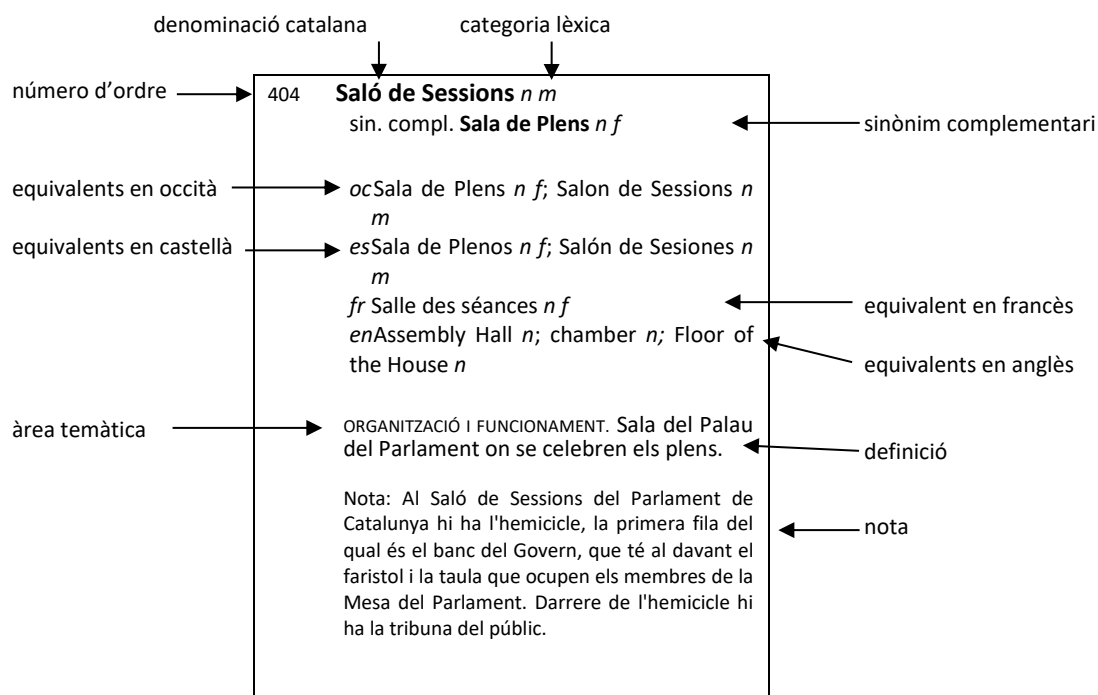
- Pròlegs.
- Aquesta mateixa introducció, que exposa l'estructura i el contingut del diccionari, els criteris metodològics seguits i el propòsit del diccionari.
- L'arbre de camp, que organitza conceptualment l'obra i en delimita l'abast, alhora que classifica els termes i facilita el tractament sistemàtic del conjunt de la informació.
- La taula d'abreviacions, que presenta tots els codis utilitzats en el cos del diccionari (categories lèxiques, tipus de sinonímia i llengua dels equivalents), amb la descodificació corresponent.
- El cos del diccionari, que recull el conjunt de termes, numerats i ordenats alfabèticament a partir de les denominacions catalanes.
- Quatre índexs alfabètics, un per a cada llengua d'equivalència –occità, castellà, francès i anglès–, els quals faciliten l'accés a l'article terminològic des de les denominacions occitanes, castellanques, franceses i angleses, mitjançant el número d'ordre que acompanya cada denominació.
- La bibliografia, que ofereix les referències dels principals textos legals, obres especialitzades i terminològiques, i obres lexicogràfiques i enciclopèdiques que s'han consultat per a l'elaboració d'aquest diccionari.

2.2 Microestructura

Cadascun dels articles terminològics presenta la informació estructurada de la manera següent: un número d'ordre; una denominació catalana amb la categoria lèxica corresponent; una o més denominacions catalanes sinònimes que remeten a l'anterior, també amb la categoria lèxica i amb la indicació del tipus de remissió (sinònim, sinònim complementari o sigla); un o més equivalents occitans amb la categoria lèxica; un o més equivalents castellans amb la categoria lèxica; un o més equivalents francesos amb la categoria lèxica; un o més equivalents anglesos amb la categoria

lèxica; una, dues o, excepcionalment, tres àrees temàtiques; una definició, i, en la gran majoria de les entrades, una o més notes complementàries.

Per exemple, l'article *Saló de Sessions* té l'estructura següent:

3 Criteris metodològics

3.1. Ordenació

Tant al cos del diccionari com als índexs, les denominacions es presenten segons l'ordre seqüencial dels components (*principi de transparència* i *no transparència, principi de*), i segueixen l'ordenació alfabètica discontinua, que evita interrupcions en els termes d'una sèrie i segons la qual els espais en blanc precedeixen els signes no alfabètics (principalment apòstrofs i guionets), i els signes no alfabètics precedeixen els signes alfabètics. Per exemple:

comissió d'estudi
comissió d'investigació
Comissió de Consolidació Legislativa
Comissió de l'Estatut dels Diputats
Comissió de la Sindicatura de Comptes
comissió de seguiment
comissió específica
comissió legislativa

3.2. Denominacions catalanes

Els substantius es consignen en singular, llevat que es tracti d'un plural lexicalitzat (per exemple, *antecedents legislatius*). Per als substantius que tenen doble gènere, es presenten la forma masculina i la forma femenina completes (*diputat / diputada* n m, f), llevat que coincideixin (*cap de l'oposició* n m, f).

Totes les denominacions catalanes van seguides de la categoria lèxica que els correspon.

Els homògrafs, és a dir, les formes que s'escriuen igual però tenen significats diferents, es recullen en articles terminològics diferents. Vegeu, per exemple, *iniciativa legislativa*.

Per als termes sintagmàtics s'ha introduït la denominació completa i, només en alguns casos en què la forma reduïda és d'ús habitual, s'ha consignat com a sinònim. És el cas de *oposició* (reducció de *oposició parlamentària*) i *portaveu* (reducció de *portaveu de grup parlamentari*).

Per a facilitar la lectura de les denominacions catalanes que són parcialment en llatí -casos puntuals-, s'indica entre claudàtors la llengua de procedència, en aquest cas [la], per a indicar que el fragment de terme es pronuncia en llatí i no en català. És el cas de *vot in voce* [in voce: la].

3.3. Remissions

Hi ha casos en què un concepte és designat per diverses denominacions catalanes. Es tracta de denominacions sinònimes (per exemple, *ple* té el sinònim *sessió plenària*) amb entrada pròpia al diccionari, si bé sense cap més indicació que una remissió a la denominació que conté tota la informació. Així, en l'exemple anterior, la informació és a *ple*, i a *sessió plenària* només s'indica al lector que ha de consultar l'altra entrada del diccionari.

Les denominacions recollides en segon lloc en un article terminològic poden ser sinònimes absolutes de la primera (és a dir, són denominacions que estan considerades igualment vàlides, i si apareixen en segon lloc és només perquè alfabèticament són posteriors) o bé poden ser-ne sinònimes complementàries. Una denominació catalana es considera sinònim complementari perquè té un ús més restringit, perquè és una variant o un escurçament o perquè pertany a un registre més col·loquial. Si són sinònimes absolutes, estan precedides de l'abreviatura *sin.*, i si són sinònimes complementàries, de l'abreviatura *sin. compl.* Per exemple:

torn d'intervenció n m

sin. **torn de paraula** n f

ponència redactora n f

sin. compl. **ponència conjunta** n f

Les entrades corresponents a les denominacions que apareixen en segon lloc remetent a l'article que conté la informació amb l'indicatiu *sin.* si són sinònims absoluts, o *veg.* si són sinònims complementaris.

torn de paraula n m

sin. **torn d'intervenció** n m

ponència conjunta *n f*
veg. **ponència redactora** *n f*

D'altra banda, un cop establerta quina és la denominació principal (o en els casos que són sinònims absoluts, la denominació que conté la informació perquè és la primera alfabèticament), aquesta s'ha utilitzat com a preferent en el conjunt del diccionari, especialment en les definicions i notes que hi fan referència.

Un cas especial de sinonímia es dona entre una denominació i una sigla. En aquest cas, la forma desenvolupada es considera sinònim preferent i és el seu article terminològic, per tant, el que duu tota la informació, a més de la indicació de la sigla. Per exemple:

Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública *n f*
sigla **GAIP** *n f*

L'entrada corresponent a la sigla remet a l'article que conté la informació amb l'indicatiu *veg.*:

GAIP *n f*
veg. **Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública** *n f*

3.4. Equivalents

El *Diccionari de l'activitat parlamentària* inclou també les formes equivalents de cada terme en les altres llengües oficials a Catalunya, l'occità i el castellà, i també en anglès i en francès. Cal fer avinent, pel que fa a les formes equivalents angleses i franceses, que els sistemes polítics parlamentaris i el dret públic dels països francòfons i dels anglòfons difereixen del sistema parlamentari català, i sovint es fa difícil trobar els mateixos conceptes, especialment en l'àmbit anglosaxó. Per aquesta raó, en alguns casos en què no hi ha exactament la figura o el concepte corresponent al terme català, els equivalents són, de fet, una traducció propera a una descripció més o menys literal i al més entenedora possible en aquestes altres llengües. Pel que fa a les formes equivalents en occità, cal especificar que corresponen a la varietat aranesa.

En la representació d'aquests equivalents es recullen, igual que per al català, les formes masculina i femenina en singular en el cas dels substantius de doble gènere (*oïdor de compdes* | *oïdora de compdes*), llevat que aquestes coincideixin (*membre deth Govèrn*).

Tots els equivalents van seguits de la categoria lèxica que els correspon. En el cas que en una llengua hi hagi més d'un equivalent, aquests es presenten en ordre alfabètic discontinu i separats per punt i coma. Les sigles queden ordenades al final dels altres equivalents, per a cada llengua d'equivalència. Per exemple:

Consell Assessor del Parlament sobre Ciència i Tecnologia *n m*
sigla **CAPCIT** *n m*
oc Conselho Assessor deth Parlament en Sciência e Tecnologia *n m*; CAPCIT *n m*
es Consejo Asesor del Parlamento sobre Ciencia y Tecnología *n m*; CAPCIT *n m*
fr Conseil consultatif du Parlement sur la science et la technologie *n m*; CAPCIT *n m*
en Advisory Council of the Parliament on Science and Technology *n*; CAPCIT *n*

3.5. Definició

Quan el lector consulti aquest diccionari ha de tenir present que es tracta d'una obra terminològica i que, per tant, les definicions no són ni lexicogràfiques (pròpies d'un diccionari de llengua general, que recullen només els trets essencials del significat d'una paraula o sintagma en una determinada cultura) ni enciclopèdiques (que recullen de manera succinta tot el coneixement que es té d'aquella denominació).

Una definició terminològica pretén caracteritzar un concepte de manera suficient i necessària, d'acord amb la concepció que en tenen els especialistes corresponents, a partir de les relacions d'oposició i proximitat establertes amb els altres conceptes pertanyents al mateix àmbit. En el cas del *Diccionari de l'activitat parlamentària* s'ha intentat trobar l'equilibri entre la informació indispensable i suficient, d'una banda, i la precisió i l'especialització, de l'altra, de manera que pugui ser útil per als diversos tipus d'usuaris de l'obra.

3.6. Notes

Gairebé tots els articles del diccionari inclouen una o més notes, que ajuden a contextualitzar el concepte i l'ús del terme, i aporten informació complementària. En cada article les notes estan numerades i poden ser de tipus conceptual, exemplificador, relacional o lingüístic.

Les notes conceptuais amplien la informació de la definició, aportant matisos o aprofundint en trets que no tenen un valor distintiu en la caracterització del terme, però que serveixen per a completar-la. Per exemple:

Parlament de Catalunya *n m*

Nota: El Parlament de Catalunya es compon d'un mínim de cent diputats i un màxim de cent cinquanta. Actualment, el componen cent trenta-cinc diputats, elegits per a un termini de quatre anys per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret.

Les notes exemplificadores permeten donar una llista d'un o més elements o contextos en què s'aplica la denominació. Per exemple:

codi *n m*

Nota: Els codis s'acostumen a subdividir en llibres i s'aproven per mitjà d'una llei o de lleis successives. Són exemples de codi el Codi civil de Catalunya, el Codi de consum o el Codi tributari.

Les notes relacionals serveixen de referència per a termes pròxims des del punt de vista nocional. Per exemple:

iniciativa parlamentària *n f*

Nota: Les iniciatives parlamentàries poden ser propostes de resolució, propostes legislatives o de reforma del Reglament del Parlament, preguntes, interpellacions o mocions.

Un tipus específic de notes relacionals que conté aquest diccionari són notes que remeten a la lectura d'altres entrades per a ajudar a establir les diverses xarxes nocional. Per exemple:

tràmit d'audiència *n m*

Nota: Vegeu també "compareixença".

Les notes lingüístiques contenen informació sobre les denominacions, sobre les relacions entre denominacions i noció, sobre registres d'ús, etc. Per exemple:

ple escombra *n m*

Nota: *Ple escombra* és una denominació pròpia de la pràctica parlamentària.

4. Propòsit

Aquest diccionari pretén posar a l'abast de tothom, tant dels especialistes del món acadèmic com dels professionals de l'àmbit parlamentari, i també de periodistes i comunicadors i del públic en general, la terminologia pròpia de l'activitat del Parlament de Catalunya i de les seves relacions amb el Govern i les altres institucions de la Generalitat. D'una banda, pot servir d'obra de consulta per als polítics i els tècnics que hi treballen i els tècnics i els càrrecs del Govern i de les institucions d'autogovern que s'hi relacionen, i, d'altra banda, també es proposa ser una eina per als ciutadans que tinguin interès per aquest llenguatge o vulguin ampliar coneixements sobre l'activitat parlamentària en general. A tots els convidem a utilitzar aquesta terminologia, a difondre-la i a fer-nos arribar els seus suggeriments de millora o actualització a través de la bústia de suggeriments del TERMCAT o directament a través de l'adreça electrònica informació@termcat.cat.